

Vejhvepsen *Eoferreola rhombica* (Christ, 1791) (Pompilidae, Hymenoptera) genfundet i Midtjylland

Ole Fogh Nielsen

Nielsen, O.F.: The spider wasp *Eoferreola rhombica* (Christ, 1791) (Pompilidae, Hymenoptera) rediscovered in central Jutland, Denmark.
Ent. Meddr 79: 141-142. Copenhagen, Denmark 2011. ISSN 0013-8851.

The spider wasp *Eoferreola rhombica* has been registered at Højkol west of Ry, Denmark. One female was collected, and additionally 3 individuals were visually spotted on June 15th 2011. Four days later the same location was revisited and one male was collected. On the 17th of June several individuals of *E. rhombica* were also noted at a location approximately 1 km from the original site.

E. rhombica lives parasitically on the spider *Eresus sandaliatus*, a rather rare species found in the area, inhabiting warm heath habitats.

Only 4 previous old observations of this species in Denmark have been noted in literature. The status of *E. rhombica* in Denmark is currently unknown but one of the observations, which are at least 127 years old, also occurred in the Ry area, thus it is suggested that the species may have been present here always.

Ole Fogh Nielsen, Tulstrupvej 112, 8680 Ry. E-mail: ofn.orth@tdcspace.dk

Den 15. juni 2011 blev der i Midtjylland ved Højkol, vest for Ry (EJ, NH 41) fundet en bestand af den flotte og markante vejhveps *Eoferreola rhombica*. Der blev indsamlet 1 hun (leg. & coll. Ole Fogh Nielsen) og set mindst 3 andre individer. Det lykkedes desuden at tage et foto af en hun (se fig. 1). Den 19. juni blev lokaliteten besøgt igen, og her lykkedes det at finde og indsamle en han af arten (leg. & coll. Ole Fogh Nielsen).

Den 17. juni blev arten yderligere fundet på en anden lokalitet ved Højkol (EJ, NH 31) – ca. 1 km fra det første fundsted. Her blev set flere eksemplarer (fotodokumentation), men ingen eksemplarer blev indsamlet.

De to lokaliteter, hvor *Eoferreola rhombica* blev fundet, er sydvendte hedeskrænter med en sparsom bevoksning. Her er store bestande af den sjældne edderkop *Eresus sandaliatus*, som er vejhvepsens byttedyr. *Eoferreola rhombica* er udelukkende knyttet til edderkopper af *Eresus*-slægten og findes kun, hvor disse edderkopper holder til.

Eoferreola rhombica er meget sjælden i Danmark, idet der kun kendes 4 gamle fund af arten:

- a) 1 hun med følgende data: Rye/Schiødte. Etiketten er uden dato, men Schiødte døde i 1884, så dette fund er altså mindst 127 år gammelt.
- b) 1 hun med følgende data: 8/1871, Storskov, Vendsyssel, Guldborg.
- c) 1 eksemplar med følgende data: Stensbæk Plantage, Sønderjyll., 13/7 1943, Worm-Hansen.
- d) 1 eksemplar med følgende data: Stensbæk Plantage, Sønderjylland, 23/5 1952, Worm-Hansen.

Det er interessant at bemærke, at arten tidligere er fundet ved Ry. Bemærk det første af de gamle fund: Rye/Schiødte. Vejhvepse hører til de insekter, som her i landet kun sjældent har været indsamlet, så måske har den sjældne vejhveps været til stede på Ryegnen hele tiden. Man bør også eftersøge arten i Stensbæk Plantage – måske findes den også stadig her.

Eoferreola rhombica, hun – fotograferet ved Højkol den 15. juni 2011. Foto: Ole Fogh Nielsen.

Eoferreola rhombica, female – photographed at Højkol, Jutland, Denmark June 15th 2011. Foto: Ole Fogh Nielsen.

Det er i dag ikke muligt at sige noget om *Eoferreola rhombica*'s nuværende status, da de ovenstående fund – både nye og gamle – er alt, hvad vi ved om arten. Det er dog værd at eftersøge arten på andre af de lokaliteter, hvor dens vært *Eresus sandaliatus* optræder. *Eresus sandaliatus* kendes i dag fra en del lokaliteter i Jylland.

Eoferreola rhombica er en stor vejhveps, og hunnen er – modsat de fleste andre af vore vejhvepse – ganske let at kende. Det kræver dog, at man kan komme til at se ordentlig på dyret, og det kan være vanskeligt, da vejhvepse løber og flyver meget hurtigt rundt nær jordoverfladen. Vejhvepse er desuden yderst vanskelige at fotografere, netop fordi de bevæger sig lynhurtigt og næsten uafbrudt.

Hos hunnen er bageste del af forkroppen rød – en karakter, som ikke findes hos andre af vore større vejhvepse. Også de to forreste bagkropsled er røde hos hunnen. Hannen er meget anderledes. Han er helt sort, bortset fra et rødt bånd på 2. bagkropsled.

Eoferreola rhombica's byttedyr edderkoppen *Eresus sandaliatus* lever i et silkerør nede i jorden. Modsat de fleste andre vejhvepse, som jager edderkopper på jordoverfladen, kravler *Eoferreola rhombica*-hunnen ned til edderkoppen, som sidder i bunden af sit ca. 5-10 cm dybe rør. Her lammer hun edderkoppen og lægger æg på den. Ægget klækkes efter nogle dage, og hvepselarven lever nu på edderkoppen, som dør efter nogen tid. Larven forpupper sig derefter i edderkoppens silkerør.

Eoferreola rhombica-hunnen er som nævnt let at kende. De fleste andre af vore vejhvepse er dog yderst vanskelige at artsbestemme. Der findes ingen egnet bestemmelsesnøgle på dansk.

Vejhvepsene er ganske vist behandlet i Danmarks Fauna, bind 2 fra 1907, men dette værk er meget forældet og ikke egnet. Hvis man vil arbejde med og bestemme vore vejhvepse, kan jeg anbefale en fin polsk bog (heldigvis skrevet på engelsk), som også behandler alle de danske arter: Wisniowski, B, 2009: Spider wasps (Hymenoptera: Pompilidae) of Poland.

Tak til Henning Bang Madsen og Lars Bjørn Vilhelmsen, som har hjulpet med at skaffe data på de fire gamle fund.